

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle komission
alustavasta talousarvioesityksestä vuodelle 2004 (budjetti;
Euroopan unioni)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään eduskunnalle yleisaineisto komission 30 päivänä huhtikuuta 2003 hyväksymästä Euroopan yhteisöjen alustavasta talousarvioesityksestä vuodelle 2004 sekä yleisaineistosta laadittu muistio.

Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 2003

Ministeri *Ulla-Maj Widenroos*

Budjettineuvos Rauno Lämsä

EUROOPAN KOMISSION EUROOPAN YHTEISÖJEN ALUSTAVA TALOUSARVIO- ESITYS VUODELLE 2004: YLEISKATSAUS

1. Yleistä

Euroopan yhteisöjen komissio hyväksyi 30 päivänä huhtikuuta 2003 alustavan esityksensä Euroopan yhteisöjen yleiseksi talousarvioeksi vuodelle 2004. Tämä muistio perustuu käytettävissä olevaan englanninkieliseen yleisaineistoon komission alustavasta talousarvioesityksestä.

Komission alustava talousarvioesitys vuodelle 2004 kokonaisuudessaan kaikille virallisille kielille käännettynä julkaistaan kesäkuussa 2003, jonka jälkeen se toimitetaan neuvostolle ja tiedoksi Euroopan parlamentille.

Euroopan yhteisöjen yleinen talousarvio perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 272 artiklaan ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 177 artiklaan.

2. Komission alustavan talousarvioesityksen pääasiallinen sisältö

Komission alustava talousarvioesitys vuodelle 2004 on kolmen painopisteen, laajentuminen, vakaus sekä kestävä kasvu, mukainen. Nämä painopisteet noudattavat komission vuotuisen toimintastrategian (APS) painotuksia.

Talousarvioesityksen keskeisimmät muutokset aiempaan ovat 1.5.2004 tapahtuvan EU:n laajenemisen huomioon ottaminen talousarviossa sekä toimintokohtaisen budjetoinnin (ABB) virallinen toteuttaminen 31 politiikka-alueen mukaisena, joka on nyt mahdollinen varainhoitoasetuksen (neuvoston asetus 1605/2002) astuttua voimaan 1.1.2003.

Komissio esittää alustavassa talousarvioesityksessään käsityksensä siitä, mitä neuvoston ja parlamentin 14.4.2003 hyväksymä rahoituskehysten mukauttaminen laajentumiseen käytännössä tarkoittaa vuoden 2004 talousarviossa. Komissio on valinnut esitystavan, jonka mukaan käsittelyvaiheessa budjetin momenttitasolla esitetään laajentuneelle EU-25:lle, EU-15:n luvut esitetään vain momenttien selvitysosissa. Heinäkuun Ecofin-neuvostossa tulee päätettäväksi, miten budjettiprosessi toteutetaan.

Vuoden 2004 talousarvioesityksen vertailu vuoteen 2003 on luonnollisesti merkityksellinen ainoastaan EU-15:n tasolla. Tulopuolella sekä rahoituskehysten tasolla komissio esittää luvut sekä ennen että jälkeen laajentumisen vertailujen helpottamiseksi. Toimintoihin eritelty budjettiesitys puolestaan esitetään ainoastaan EU-25:lle.

Esityksen tavoitteena on saavuttaa vakaa tasapaino uusien tehtävien rahoituksen ja budjettikurin välillä.

Talousarvioesityksen hallitsevin piirre on EU:n 1.5.2004 tapahtuvan laajenemisen huomioiminen. Ensimmäistä kertaa yhteisön historiassa laajentuminen ei tapahdu 1.1., vaan 1.5. Laajentuminen heijastuu erityisesti maksusitoumusten merkittävänä 12,6 %:in kasvuna EU-25-jäsenmaan puitteissa. Vuoden 2004 alustava talousarvioesitys sisältää laajentumisen johdosta sitoumusten lisäyksiä yhteensä 11,8 mrd. euroa ja maksatusten yhteensä 5,1 mrd. euroa. Laajentumisen johdosta budjettiesitys sisältää merkittävät lisäykset erityisesti rakennerahastomäärärahoihin ja sisäisten politiikkojen eri ohjelmiin. Kaikki uudet jäsenmaat tulevat olemaan nettosaajia vuonna 2004.

Sitoumukset ja maksatukset

Alustavassa talousarvioesityksessä maksusitoumusten määrä nousee 100,4 mrd. euroon nykyisille jäsenmaille (kasvua 0,7 %) ja 112,2 mrd. euroon laajentuneelle unionille (kasvua 12,6 %).

Maksuumäärärahoja esitetään 100,7 mrd. euroa, mikä merkitsee 3,3 %:in kasvua laajentuneessa unionissa. EU-15:n osalta maksumäärärahoihin esitetään 2 %:in vähennystä eli yhteensä 95,6 mrd. euroa. Maksatusten mitoituksessa komissio on pyrkinyt aiempia vuosia realistisempaan tasoon, mikä heijastuu maltillisiin kasvulukuihin. Maksuumäärärahojen marginaali rahoituskehysten kattoon onkin aiempia vuosia huomattavampi, 10,9 mrd. euroa EU-25:n puitteissa. Sitoumusten marginaali on 3,4 mrd. euroa.

Komission esityksen mukaan maksatukset olisivat suhteessa yhteisön bruttokansantuotoon 0,99 % EU-15:lle eli selvästi alle vuoden 2003 talousarvion tason 1,04 %.

Menot

Komission alustavan talousarvioesityksen menot ovat 100 400 milj. euroa maksusitoumusmäärärahoina EU-15:lle ja 112 240 milj. euroa EU-25:lle. Vastaavasti menot ovat 95 587 milj. euroa ja 100 676 milj. euroa maksuumäärärahoina.

EU-25:n osalta kasvu on voimakkainta sisäisissä politiikoissa (+27,3 %), rakennetoimissa (+20,8 %) sekä hallintomenoissa (+14,0 %). Maatalousmenot kasvavat EU-25-kehikossa 6,9 % vuoden 2003 tasosta.

Vaikka maatalousmenot kasvavat yhteensä 3 093 milj. euroa vuoden 2003 budjetin tasoon verrattuna, ne jäävät 1431 milj. euroa (vuonna 2003 noin 2,6 mrd. euroa) alle EU-25-kehysten. Otsakkeessa 3 (sisäiset politiikat) marginaalia jäisi komission esityksen mukaan 83 milj. euroa ja otsakkeessa 4 (ulkoiset toimet) 86 milj. euroa. Hallintomenoissa liikkumavaraa jää komission esityksen mukaisesti 45 milj. euroa.

Maatalousmenojen osuus sitoumuksista on 42,7 % ja rakennetoimien osuus 36,6 %.

Vuoden 2004 talousarvion rahoittamiseen tarvittavat omat varat, jotka edustavat 0,99 % jäsenvaltioiden yhteenlasketusta BKTL:sta (sekä EU-15:n että EU-25:n tarkastelussa), jäävät selvästi alle omien varojen sallimasta enimmäismäärästä 1,24 prosentista.

Maksusitoumusten (EU-25) osalta liikkumavaraa jäisi 3368 milj. euroa. Maksuumäärärahojen marginaali on 10 878 milj. euroa eli yli kaksinkertaisesti vuoteen 2003 verrattuna.

Seuraavassa esitetään yhteenvetotaulukko 1 komission esittämistä alustavista maksusitoumusmäärärahoista meno-otsakkeiden mukaisesti.

Taulukko 1: Rahoitusnäkymien otsakkeiden mukainen jako (euroa)

	Talousarvio 2003 euroa	Rahoitusnäkyvät 2004 euroa	ATE 2004 euroa	Muutos ATE/ Talous- arvio %	Muutos ATE – Talousar- vio euroa
<u>Maksusitoumuksiin käytettävät määrärahat</u>					
1. MAATALOUS	44 780 450 000	49 305 000 000	47 873 785 000	6,9	3 093 335 000
<i>Marginaali</i>	<i>2 597 550 000</i>		<i>1 431 215 000</i>		
- Maatalousmenot (ilman maaseud. kehitt. menoja) (osastot B1 -1 - B 1-3)	40 082 450 000		41 337 785 000	3,1	1 255 335 000
- Maaseudun kehittäminen ja liitännäistoimenpiteet (osasto B1-4)	4 698 000 000		6 536 000 000	39,1	1 838 000 000
2. RAKENNETOIMET	33 980 008 240	41 035 000 000	41 035 000 000	20,8	7 054 991 760
<i>Marginaali</i>	<i>-12 008 240</i>		<i>0</i>		
3. SISÄISET POLITTIKAT	6 789 301 000	8 722 000 000	8 639 465 979	27,3	1 850 164 979
<i>Marginaali</i>	<i>6 699 000</i>		<i>82 534 021</i>		
4. ULKOISET TOIMET	4 806 862 000	5 082 000 000	4 995 951 000	3,9	189 089 000
<i>Marginaali</i>	<i>165 138 000</i>		<i>86 049 000</i>		
5. HALLINTO	5 360 071 098	6 157 000 000	6 112 227 839	14,0	752 156 741
<i>Marginaali</i>	<i>21 928 902</i>		<i>44 772 161</i>		
6. VARAUKSET	434 000 000	442 000 000	442 000 000	1,8	8 000 000
<i>Marginaali</i>	<i>0</i>		<i>0</i>		
7. LIITTYMISSTRATEGIA	3 535 000 000	3 455 000 000	1 732 300 000	-51,0	-1 802 700 000
<i>Marginaali</i>	<i>-149 000 000</i>		<i>1 722 700 000</i>		
<u>Maksusitoumuksiin käytettävät määrärahat yhteensä</u>	99 685 692 338	115 608 000 000	112 240 274 874	12,6	12 554 582 536
<i>Marginaali</i>	<i>2 630 307 662</i>		<i>3 367 725 126</i>		
- Pakolliset menot	41 502 934 321		44 256 296 919	6,6	2 753 362 598
- Ei-pakolliset menot	58 182 758 017		67 983 977 955	16,8	9 801 219 938
<u>Maksumääräyksiin käytettävät määrärahat</u>					
Maksumääräyksiin käytettävät määrärahat yhteensä	97 502 937 098	111 554 000 000	100 675 801 396	3,3	3 172 864 298
<i>Marginaali</i>	<i>5 435 062 902</i>		<i>10 878 198 604</i>		
- Pakolliset menot	41 580 583 321		44 304 084 919	6,5	2 723 501 598
- Ei-pakolliset menot	55 922 353 777		56 371 716 477	0,8	449 362 700
Maksumääräyksiin käytettävät määrärahat prosentteina BKT:stä	1,04	1,10	0,99		

Taulukko 2: Talousarvio 2003 ja ATE 2004 toimintolohkoittain (alustavat luvut). Ainoastaan komission pääluokka (III). Kultakin toimintalohkolta esitetään kokonaismäärärahat (milj. euroina)

Toimintalohko	Budjetti 2003		PDB 2004		2004/2003 lisäys %	
	EU-15	EU-25	Laajentuminen	EU-25	EU-15	EU-25
Talous - ja rahoitusasiat	455,88	439,51	41,5	481,01	3,6	5,5
Yritystoiminta	293,67	280,85	20,2	301,05	-4,4	2,5
Kilpailu	75,36	83,66	0,3	83,96	11,0	11,4
Työllisyys- ja sosiaalasiat	9 829,41	9 921,76	914,06	10 835,82	0,9	10,2
Maatalous ja maaseudun kehittäminen	48 406,82	49 095,72	2 477,25	51 572,96	1,4	6,5
Energia ja liikenne	1 029,36	1 113,27	258,39	1 371,66	8,2	33,3
Ympäristö	301,87	309,75	24,1	333,85	2,6	10,6
Epäsuora tutkimustoiminta	2 710,88	2 872,37	345	3 217,37	6,0	18,7
Tietoyhteiskunta	1 003,01	1 075,51	115,78	1 191,29	7,2	18,8
Suora tutkimustoiminta	269,18	276,83	28,8	305,63	2,8	13,5
Kalatalous	925,21	899,03	73,04	972,07	-2,8	5,1
Sisämarkkinat	64,94	67,22	2,26	69,48	3,5	7,0
Aluepolitiikka	21 883,39	21 479,97	5 306,34	26 786,31	-1,8	22,4
Verotus ja tulliliitto	94,18	98,28	9,4	107,68	4,4	14,3
Koulutus ja kulttuuri	829,25	833,74	154,9	988,64	0,5	19,2
Lehdistö ja viestintä	146,6	164,87	7	171,87	12,5	17,2
Terveys- ja kuluttajasiat	380,55	401,77	69,8	471,56	5,6	23,9
Oikeus- ja sisäasiat	146,37	162,85	346,54	509,39	11,3	248,0
Ulkosuhteet	3 316,02	3 487,31	0	3 487,31	5,2	5,2
Kauppa	69,04	75,52	0,4	75,92	9,4	10,0
Kehitysyhteistyö ja suhteet AKT-maihin (3)	1 152,81	1 197,83	0	1 197,83	3,9	3,9
Laajentuminen	1 971,89	1 095,89	221	1 316,89	-44,4	-33,2
Humanitaarinen apu	458,11	507,63	0	507,63	10,8	10,8
Petostentorjunta	45,47	52,36	1,2	53,56	15,1	17,8
Komission politiikkojen koordinointi ja oikeudellinen tuki	186,38	195,98	0	195,98	5,2	5,2
Hallinto	613,59	685,97	7,34	693,31	11,8	13,0
Talousarvio	65,67	68,04	1 409,55	1 477,58	3,6	2 150,2
Varainhoidon valvonta	9,13	9,56	0	9,56	4,7	4,7
Tilastotiedot	117,9	122,18	5,7	127,88	3,6	8,5
Eläkkeet	741,12	813,14	0	813,14	9,7	9,7
Varaukset	222,05	221	0	221	-0,5	-0,5
YHTEENSÄ	97 815,09	98 109,37	11 839,85	109 949,21	0,3	12,4

Otsake 1 — maatalous ja maaseudun kehittäminen

Talousarvioesitys sisältää komission esittämien lainsäädäntöesitysten rahoitusvaikutukset. Komission esitys lähtee siitä, ettei maatalouspolitiikan uudistuksella ole suoraa vaikutusta vuoden 2004 budjettiin. Välitarkistusestysten merkittävät budjettivaikutukset ajankohtaistuvat vasta vuodesta 2005. Naudanlihasektorin määrärahatarpeiden arvioidaan vähenevän merkittävästi. Suurin lisästarve koskee viljasektoria.

Komissio aikoo käyttää hyväkseen toimielinten välisen sopimuksen tarjoamaa mahdollisuutta arvioida tarpeita uudelleen lokakuussa 2003 esitettävässä oikaisukirjelmässä. Erityisesti euro-dollari -kurssimuutokset voivat aiheuttaa suuria muutoksia.

Ehdotettavat maatalousmenot yhteensä 47,9 mrd. euroa, josta EU-15:lle esitetään osoitettavaksi 45,8 mrd. euroa, jättäisivät 1,4 mrd. euron suuruisen marginaalin. Uusien jäsenmaiden osuus on 2 mrd. euroa, josta maaseudun kehittämistoimien osuus on kaikkiaan 1,7 mrd. euroa. EU-15:n maaseutuvaroihin esitetään 4,8 mrd. euroa.

Maatalousmenojen sitoumukset kasvavat yhteensä 6,9 % ja maksatukset 4,5 %. Ensimmäistä kertaa takuuosaston sitoumus- ja maksu määrät eivät ole keskenään samansuuruiset. Tämä perustuu siihen, että uusien jäsenmaiden maksu määrät ovat eriytetty, mikä mahdollistaa maksatusten suorittamisen vuoden 2004 jälkeen.

Euro-dollari-muuntokurssina käytetään 1,07, kun vuoden 2003 budjetti perustui 0,98 muuntokurssille. Vahvan euron seurauksena maatalous määrärahatarpeet todennäköisesti kasvavat vuonna 2004.

Otsake 2 — rakennepoliittiset toimet

Rakennetoimien sitoumukset kasvavat merkittävästi pelkästään laajentumisen johdosta. Sitä vastoin maksatukset supistuvat jyrkästi EU-15:n puitteissa yhteensä 12,8 % ja EU-25:n puitteissa yhteensä 7,5 %. Kymmenelle uudelle jäsenmaalle rakennerahasitoumuksia esitetään 6,7 mrd. euroa ja maksatuksia 1,8 mrd. euroa.

Alustavassa talousarvioesityksessä esitetään rakennetoimiin 41 035 milj. euron määrärahaa maksusitoumus määrärahoina ja 30 682 milj. euron määrärahaa maksu määrärahoina, mikä vastaa sitoumuksien osalta 20,8 % kasvua edellisvuodesta. Maksatusten supistuminen johtuu lähinnä kahdesta asiasta: 1) kaudesta 1994—99 ei ole enää maksuja ja 2) n+2-säännön mukaisesti uuden kauden osalta ei voi olla myöskään vuoteen 2001 liittyviä sitoumuksia maksettavana vuonna 2004.

Otsake 3 — EU:n sisäiset politiikat

Otsakkeen 3 lisäykseksi esitetään sitoumusten osalta 1 846 milj. euroa (+27,3 %) eli yhteensä 8 640 milj. euroa EU-25:n puitteissa. EU-15:n osalta kasvu jää 3,2 %:in. EU-25:n kasvu selittyy ensisijaisesti nykyisten ohjelmien laajentamisella uusiin jäsenmaihin sekä Kööpenhaminassa sovittujen erityisohjelmien (Schengen 317 milj. euroa, instituutioiden rakentaminen 221 milj. euroa ja ydinturvallisuustoimet 138 milj. euroa) budjetoinnista. Kymmenelle uudelle jäsenmaalle osoitetaan sitoumuksia 1,6 mrd. euroa ja maksatuksia 0,9 mrd. euroa. Uudet ohjelmat ja laajentuminen yleensä nostavat otsakkeen 3 kattoa yhteensä 1 614 milj. euroa.

Keskeiseksi haasteeksi vuoden 2004 budjettivalmistelussa muodostuu se, että eri monivuotiset ohjelmat otsakkeessa 3 on mukautettava 25:lle. Laajentumisen ohella komissio on pyrkinyt ottamaan huomioon vakautteen ja kestäväan kehitykseen liittyvät tavoitteet otsakkeen 3 määrärahamitoituksissa.

Otsakkeen 3 kokonaissitoumuksista komissio esittää suunnattavaksi tutkimuksen puiteohjelman tarpeisiin 56 %, energia- ja liikennehankkeisiin 12 %, koulutukseen ja kulttuuriin 10 % sekä oikeus- ja sisäasioihin runsaat 5 %.

Otsakkeen 3 sisältämä marginaali 82 milj. euroa tekee mahdolliseksi budjettivallankäyttäjien tekemät pilottiesitykset. Komissio esittää uusia aloitteita kemikaalistrategiaan ja turvallisuustutkimukseen liittyviin valmistelutoimiin.

Otsake 4

Ulkoisten toimien mitoitus EU-15:lle ja EU-25:lle on sama eli sitoumuksia yhteensä 5,0 mrd. euroa (+ 4 %) ja maksatuksia 4,8 mrd. euroa (+ 2 %).

MEDA-ohjelman lisäys on 14 %, TACIS-ohjelman 6 % ja Balkan-rahoitus pysyisi komission esityksen mukaan ennallaan. Komissio perustelee Välimeren rahoituksen suurta kasvua naapuruuspolitiikan mukaisilla linjauksilla. Balkan-rahoituksessa olisi lisäystä kuitenkin alkuperäiseen ohjelmointiin nähden 70 milj. euroa eli 12 %. Afganistanin jälleennrakennukseen esitetään 184 milj. euroa. Humanitaarisen avun rahoitusta esitetään lisättäväksi tuntuvasti 490 milj. euroon eli kasvua 11 %. YUTP-menojen mitoitukseksi esitetään 51 milj. euroa.

Unionin ulkopuolisiin maihin suuntautuvia toimia rahoitetaan vuoden 2004 alustavan talousarvioesityksen mukaan otsakkeista 4 (ulkoiset toimet), otsakkeesta 6 (varaukset, niistä hätäapuvaraus ja takuuvaraus suoranaisesti ulkoisiin toimiin kuuluvia) sekä otsakkeesta 7 (liittymisstrategia).

Komission esityksen myötä otsakkeeseen 4 jää marginaalia 86 milj. euroa.

Otsake 5

Hallintomenojen osalta komissio esittää 6 112 milj. euron kokonaissummaa (+14 %). Eläkemenot kasvavat 8,3 %. Esitys jättäisi komission mukaan 45 milj. euron marginaalin otsakkeeseen 5.

Hallintomenojen osalta komissio esittää ainoastaan EU-25-luvut osin siitä syystä, koska muissa toimielimissä ei ole kyetty erottelemaan laajentumiskustannuksia. Tämä on välttämätöntä 1.5.2004 tapahtuvaan laajentumiseen valmistautumista, uusien jäsenmaiden virkamiesten rekrytointeja sekä tarkkailijastatuksella mukana olevia uusien jäsenmaiden edustajia varten. Laajentumisesta johtuvat lisäkustannukset kuitenkin esitetään erikseen vuoden 2003 tapaan. Komissio esittää laajentumisen perusteella 1 280 uutta virkaa. Kaikkiaan laajentumisesta johtuviin uusiin tehtäviin komissio osoittaisi 1 789 henkilömäärän vuonna 2004. Laajentumisen myötä komission käänne-menot kasvaisivat 22 %,

matkakustannukset samoin 22 % ja kollegion jäsenten menot 43 %.

Komissio arvioi, että henkilöstösäädösuudistus johtaisi noin 20 milj. euron säästöihin vuonna 2004.

Otsakkeet 6 ja 7

Otsakkeeseen 6 sisältyy kaksi varausta, takuuvaraus ja hätäapuvaraus, jotka ovat esityksessä toimielinten välisessä sopimuksessa sovitun mukaisia yhteensä 442 milj. euroa.

Liittymisstrategian maksusitoumusmäärärahat ovat yhteensä 1732 milj. euroa eli vähennystä 51 %. Maksatuksiin otsakkeeseen 7 yhteensä 2956 milj. euroa (+3 %). Sitoumusten lasku johtuu uusien jäsenmaiden siirtymisestä pois otsakkeen 7 piiristä ja maksatusten kasvu Turkin avun siirrosta otsakkeesta 4 otsakkeeseen 7. Romanian ja Bulgarian rahoitusapu kasvaa 20 % vuosien 2001—2003 keskimääräiseen tasoon verrattuna.

Otsake 8

Uusien jäsenmaiden väliaikaisiin kompensatioihin esitetään 1 410 milj. euroa. Tällä varmistetaan se, että kaikki uudet jäsenmaat ovat nettosaajia vuonna 2004.

Tulot

Komission alustavan talousarvioesityksen tulojen kokonaissumma on 100 676 milj. euroa eli tasapainoperiaatteen mukaisesti yhtä suuri kuin maksumäärärahojen kokonaissumma.

Tarvittavasta rahoituksesta hoituu noin 3/4 BKTL-maksulla. Perinteisten omien varojen osuus on enää 11 % kokonaistuloista.

Saksan maksuosuus nousee komission alustavien laskelmien mukaan runsaaseen viidennekseen, Ranskan noin 17 %:in sekä Italian ja Yhdistyneen Kuningaskunnan kummankin osuus suunnilleen 13 %:in. Neljä suurinta maksuosuutta muodostaa noin 2/3 kokonaisrahoitustarpeesta.

3. Vaikutus Suomen lainsäädäntöön ja talousarvioon

Alustavalla talousarvioesityksellä ei ole vä-

littömiä vaikutuksia Suomen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset otetaan huomioon Suomen vuoden 2004 talousarvioesityksessä. Sovelletavan menettelytavan mukaan kansalliseen budjettiesitykseen sisällytettävät maksut EU:iin perustuvat neuvoston ensimmäisen lukemisen tuloksiin.

Mikäli komission alustava talousarvioesitys toteutuisi, Suomen jäsenmaksu Euroopan unionille nousisi vuonna 2004 kaikkiaan noin 1 503 milj. euroon ja budjettiin kirjattavien jäsenmaksujen osalta 1 423 milj. euroon. Tämä merkitsisi 47 milj. euron kasvua vuoden 2003 budjetissa olevaan jäsenmaksuun. Laajentumismenot lisäävät Suomen mak-suosuutta yhteensä 24 milj. euroa vuonna 2004 eli ennakoitua vähemmän hitaasti kasvuun lähtevien maksatusten johdosta. Suomi maksaa Yhdistyneen Kuningaskunnan mak-suhelpotusten osalta 123 milj. euroa, kun Ruotsin vastaava osuus on 38 milj. euroa, Itävallan 32 milj. euroa, Alankomaiden 67 milj. euroa ja Saksan 309 milj. euroa komis-sion alustavien tietojen mukaisesti.

Käytäntö on ollut, että Suomen valtion budjettiesitykseen 2004 otetaan neuvoston I käsittelyn jälkeinen taso talousarviosta. Todellinen lopullinen kustannus Suomelle selviää vasta molempien budjettivallan käyttäjien II käsittelyn jälkeen eli joulukuussa 2003.

Omien varojen järjestelmässä tapahtuu rakenteellisia muutoksia ainoastaan ALV-kannan enimmäismäärässä, jota alennetaan 0,50 prosenttiin vuodesta 2004 (vuosina 2002 ja 2003 kanta on ollut 0,75 %).

4. Valtioneuvoston kannanoton valmistelun lähtökohdat

Nyt käsiteltävänä olevan valtioneuvoston kannanoton valmistelussa on nojaututtu pääosin hallituksen tammikuussa 2003 määrittelemiin EU-budjettia koskeviin konkreettisiin painopistelinjauksiin. EU-ministerivaliokunnan 31.1.2003 hyväksymän kannanottomuistion yksityiskohtaisia tavoitteita pyritään edistämään budjettikäsittelyn eri vaiheissa.

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta antoi lausuntonsa valtioneuvoston selvityksestä Suomen konkreettisista painopisteistä EU:n vuoden 2004 budjetin osalta helmikuun 14.

päivänä 2003 (E 126/2002 vp; VaVI 59/2002 vp). Lausunnossaan valiokunta tukee valtioneuvoston painopisteitä ja edellyttää budjet-tikurin periaatteen noudattamisen jatkamista. Valiokunta toivoo budjetin määrärahojen mii-toittamista todellisiin menotarpeisiin.

Neuvosto antoi päätelmät vuoden 2004 ta-lousarvion suuntaviivoista maaliskuun 7. päivänä 2003. Neuvosto korosti ensisijaisesti rahoituskehysten kunnioittamista, eri otsak-keisiin jätettävää liikkumavaraa ja kiinnitti erityistä huomiota viime vuosien määrärahojen huomattavaan ylibudjetointiin sekä halusi varmistaa kitkattoman siirtymisen 15 jäsen-maan unionista 25 maan liittoon.

Nämä kannanotot muodostavat perustan nyt käsiteltävälle valtioneuvoston kannan-muodostukselle.

Tässä valmistelussa on nyt lisäksi kiinnitet-ty erityistä huomiota kansallisesti tärkeisiin ajankohtaisiin tavoiteasetantoihin. Lähtökoh-tana on, että laajentuminen on budjettiproses-sin 2004 keskeisin prioriteetti.

Kannanottoa on käsitelty EU-asiain komi-tean alaisessa budjettijaostossa ja sen kirjalli-nessa menettelyssä ja EU-ministerivalio-kunnassa.

5. Valtioneuvoston kanta

Valtiovarainministeriö ilmoittaa asian oltua valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan käs-i-teltävänä perustuslain 96 §:n 2 momentin no-jalla valtioneuvoston kannanottona Euroopan yhteisöjen alustavasta talousarvioesityksestä vuodelle 2004 seuraavaa:

1. EU:n vuoden 2004 talousarvion laadinta ajoittuu unionin toiminnan kannalta merkittävään ja laajakantoiseen taitevaiheeseen. Suomi katsoo, että laajentumisen sujuvan to-teutuksen tulee olla keskeisin vuoden 2004 budjettiprioriteetti.

Komission alustava talousarvioesitys muo-dostaa hyvän perustan esityksen jatkokäsittel-lylle. Erityisesti maksumäärärahojen kasvu on aikaisempaa maltillisempi, mikä edesaut-taa osaltaan budjettivallan käyttäjien yhteisen budjettisovun löytymistä. Suomi pitää perus-teltuna, että komissio on ottanut huomioon viime vuosien suuret ylijäämät. Vuoden 2004 budjetin valmistelussa tulee kuitenkin kiin-nittää yhä painokkaammin erityishuomiota

budjetin vakaviin toimeenpano-ongelmiin. Budjettiresurssien toimeenpanoa tulisi seurata ja valvoa nykyistä tehokkaammin ja koordinoitummin komission ja jäsenmaiden yhteisponnisteluin.

Vuoden 2004 budjettiesitys on laadittu nopeasti muuttuvissa olosuhteissa, etenkin ulkosuhdetoimien rahoituksen osalta. Muuttuvissa olosuhteissa ja laajentumistarpeet huomioon ottaen on tärkeää, että budjettivallan käyttäjät pääsevät yhteisymmärykseen selkeästä prioriteettijärjestyksestä budjettivarojen kohdentamiseksi vuodelle 2004 ja keskipitkällä aikavälillä. Neuvoston 7 päivänä maaliskuuta 2003 hyväksymät vuoden 2004 talousarvion suuntaviivat ovat lähtökohtana budjettivalmistelulle.

Suomen yleiset vuoden 2004 budjettiratkaisua linjaavat lähtökohdat ovat seuraavat:

— Tiukan budjettikurin ja rahoituskehysten kunnioittamisen puitteissa toteutettavalla maltillisella menojen kasvulla kyetään varmistamaan riittävä rahoitus unionin eri politiikkaloikoille.

— Unionitasolla tulee noudattaa samanlaisia budjettikuria kuin jäsenmaissakin.

— Menojen kasvu tulisi pyrkiä rajoittamaan alle 3 prosentin.

— Määrärahamitoitusten tulisi perustua todellisiin tarpeisiin.

— Eri otsakkeissa tulisi olla riittävät marginaalit tarpeellisen joustovaran jättämiseksi.

— Uusia aloitteita eri valmistelutoimiksi tulisi edistää komission esittämää määrää enemmän uutta rahoituskehyskautta silmällä pitäen.

2. Vuoden 2004 budjetin valmistelun tulee tapahtua neuvoston ja parlamentin sopimien mukautettujen rahoituskehysten puitteissa. Alati muuttuvien ja ennakoimattomien menotarpeiden varalta sekä laajentumisen varmistamiseksi on luotava riittävät käytettävissä olevat liikkumavarat eri otsakkeiden ylärajoihin nähden. Tätä tarkoitusta varten etenkin otsakkeissa 3 ja 4 on tarvetta lisätä marginaaleja komission esitykseen verrattuna.

3. Suomen lähtökohtana on, että yhteisön tasolla varmistetaan samanlainen budjettikuri kuin mitä keskimäärin jäsenvaltioiden kansallisella valtion budjettitasolla noudatetaan. Vuoden 2004 budjetti tulisi mitoitaa todellisten menotarpeiden ja ohjelmien aikaisen-

man toteutustason pohjalta. Maksumäärärahojen hallitun kehityksen turvaamiseksi tulee budjettivalmistelussa kiinnittää erityistä huomiota vuosina 2000—2002 ilmenneeseen budjetin varojen merkittävään alikäyttöön, joka oli yhteensä yli 33 mrd. euroa.

4. Etenkin otsakkeessa 3 on syntymässä liikkumavaraa uusille aloitteille ja/tai vanhojen ohjelmien kasvattamiselle.

Komission esittämät uudet aloitteet kemikaalistrategiaan ja turvallisuustutkimukseen liittyviin valmistelutoimiin ovat periaatteessa puollettavissa. Suomi pitää kuitenkin tärkeänä lisätä uusien aloitteiden piiriin erityisesti bioteknologian alan toimintaedellytysten edistämiseen liittyvä pilottihanke, uuden ulkorajaohjelman toteuttamiseen liittyvä aloite sekä laajentumisen pk-ohjelman edistäminen joko erillisenä määrärahana tai yhdistettynä laajempaan pk-ohjelmarahoitukseen. Neuvoston maaliskuussa 2003 hyväksymien päätelmien mukaisesti erityistä huomiota olisi kiinnitettävä maahanmuuttoa ja ulkorajoilla toteutettavaa yhteistyötä ja valvontaa koskevien toimien rahoittamiseen käytettävissä olevien varojen puitteissa.

5. Maataloussektorin talousarvioesityksen kokonaismitoitus vuodelle 2004 vaikuttaa perustellulta. Se perustuu kuitenkin mm. valuuttakurssikehityksen osalta melko myönteiseksi katsottaville oletuksille. Tämän johdosta rahoitukseen on tarpeen jättää komission esittämän suuruinen marginaali suhteessa kehukseen ennakoimattomiin menoihin varautumiseksi.

Suomi lähtee siitä, että maatalousmenojen tasoa arvioidaan tuoreimpien tietojen ja ennusteiden perusteella syksyn oikaisukirjeissä.

Lähivuosina on tarpeen kohdentaa EU:n maaseudun kehittämissäpolitiikan voimistamiseen enenevästi resursseja. Suomi pitää perusteltuna maaseudun monialayrittäjyyden edistämistä unionin alueilla. Muu yritystoiminta kuin tavanomainen alkutuotanto nousee yhä keskeisempään asemaan maaseudun työtilaisuuksien luomisessa. Maaseudun uusien työpaikkojen kehittämiseen tähtäävää pilottihanketta tulisi viedä eteenpäin vuoden 2004 budjetissa.

6. Rakennerahastositoumusten osalta komission esitys on Berliinin päätösten sekä

sovittujen kehysmukautusten mukainen ja siten hyväksyttävissä.

Rakennerahastojen maksatusten mitoitus- ja maksatusten tuleen lähtee siitä, ettei edellisen kauden maksatuksia enää ole vuonna 2004 eikä n+2 säännön mukaisesti uuden kauden osalta ole enää vuoteen 2001 liittyviä sitoumuksia maksettavana vuonna 2004.

7. Sisäisten politiikkojen osakkeen 3 osalta Suomi katsoo, että Lissabonin kilpailukykystrategia edellyttää lähivuosina erityisesti vaikuttavampia, kokonaisvaltaisempia toimenpiteitä, jotka on otettava huomioon myös budjettivalmistelussa. Suomi katsoo aikaisempien kannanottojensa mukaisesti, että Lissabonin päätelmien mukaisen, *e*Europe-tyyppisen toiminnan syventäminen ja koordinoitu tuottavuuden lisäämiseksi sekä uuden talouden ja teknologian edistämiseksi on tärkeää unionin budjetin valmistelun ja myös kansalaisosallistumisen näkökulmasta. EU:n talousarvion tietoyhteiskuntaa tukevista määrärahoista valtaosa on kohdistunut tekniseen infrastruktuuriin ja sen kehittämiseen. Suomi katsoo, että digitaalisen sisällön edistämisen tulisi näiltä osin olla selkeämmin näkyvillä budjetissa.

Jäsenmaakohtaisten tehokkaiden tietoliikenneyhteyksien (sisältäen laajakaista- ja mobiiliyhteydet) rakentaminen tulisi ottaa jo vuoden 2004 budjettivalmistelussa yhdeksi keskeiseksi uudeksi aloitteeksi ja erityisaiheeksi unionin alueellisen kilpailukykystrategian kehittämisessä.

Bioteknologiasektorin toimintaedellytysten parantaminen unionin alueella myötävaikuttaa kilpailukykystrategian perustan laajentamiseen. Suomi näkee perustelluksi, että bioteknologian alan toimintaedellytysten edistäminen sisällytetään pilottihankkeena vuoden 2004 budjettiin. Tavoitteena tulisi olla unionin osaamistalouksien toimintojen vahvistaminen tulevaisuuden kannalta tärkeällä uudella nopeasti kehittyvällä tuotantosektorilla.

Palvelusektorin työllisyysmahdollisuudet tulee hyödyntää lähivuosina EU-maissa. Osana Lissabonin kilpailukykystrategiaa informaatio- ja viestintäteknologiaan liittyvää palvelutuotantoa tulee kehittää EU:n T&K-panostuksilla.

8. EU:n laajentuminen muuttaa unioniin ra-

joittuvien maiden ja alueiden asemaa, mihin liittyen laajentuneen unionin lähialueille kohdistuvan rahoituksen vaikuttavuutta tulisi kehittää ja selkiyttää. Unionin naapuruuspolitiikan perustelluksi toteuttamiseksi komission esitystä ulkosuhdeohjelmien rahoittamiseksi tulee merkittävästi tasapainottaa. Turkin rahoituksen siirron osakkeeseen 7 luomaa liikkumavaraa ei tule käyttää komission esittämällä tavalla. Tacis-rahoitusta tulisikin lisätä.

Suomi pitää tärkeänä, että EU:n ja Venäjän välinen raja-alue tulee olemaan uuden raja-alueinstrumentin rahoituksen piirissä. Tehokkaan toiminnan varmistamiseksi uuden rahoitusinstrumentin tulee mahdollistaa rahoitus rajan molemmille puolille. Suomen näkemyksen mukaan tämän tavoitteen toteuttamista tulisi edistää pilottihankkeilla vuoden 2004 budjetissa olemassa olevien rahoitusvälineiden puitteissa ja tämän jälkeen saatujen kokemusten perusteella mahdollisten uusien välineiden kautta. TACIS CBC:lle olisi varmistettava riittävä rahoitus uuden rahoitusinstrumentin valmisteluista riippuen.

Rajavalvonnassa viranomaisten käytännön yhteistyötä tulee lisätä. Taloudellista taakanjakoa tulisi kehittää EU:n ulkorajasuunnitelman riskianalyysiin perustuen yhteisörahoituksen suuntaan, joka täydentäisi kansallisia rajavalvontabudjetteja EU:n ulkorajoista vastaavissa jäsenmaissa. Yritysten ja ihmisten välisen yhteistoiminnan edistäminen yli unionin ulkorajojen voisi myös olla kannatettava pilottihanke käynnistettäväksi jo vuonna 2004.

9. Liittymisstrategian tukien osalta Suomi haluaa kiinnittää erityistä huomiota vielä liittymisvalmisteluun tekevien hakijamaiden (Bulgaria, Romania, Turkki) kykyyn hyödyntää tukea. Tuen tason tulee olla realistinen eikä se saa sovittua enempää ylittää ko. maiden aiempia tukitasoja.

10. Suomi toteaa, että hallintomenot tulee pitää osakkeen 5 mukautetun enimmäismäärän puitteissa. Virkalisäysten tulee perustua vain laajentumiskriteereihin.

Hallintomenojen tarkastelussa tulee esittää selkeästi erillään EU-15:n ja EU-25:n hallintomenot.

Komission hallinnonuudistusta tulee jatkaa ja laajentumisvaiheessa mahdolliset mitt-

kaavaedut tulee käyttää hyväksi. Berliinin Eurooppa-neuvoston päätelmiin liittyen hallinnon uudistus- ja rationalisointitoimilla tulisi saavuttaa selviä kustannussäästöjä nykyisellä rahoituskaudella.